

# == NAS DOM ==

Štev. 7.

V Mariboru, 1. aprila 1913.

XIII. letnik.

## Kornelij.

Povest iz zadnjih dni Jeruzalema.

(Nadaljevanje.)

Kornelij stopi k njemu in mu potegne roke od obraza proč. Speči plagne prestrašen po konci. „Ne ubij me, gospod! Ne ubij me! Trudnost me je premagala!“ tako prosi. V zaspanosti je namreč mislil, da je pred njim njegov gospodar.

„Tiho bodi! Nič se ti ne zgođi, Aza!“

Suženj se prestraši, ko spozna glas. Stotnik mu ni bil neznan.

„Gospod, beži iz tega kraja grozote in usmili se svojega najnižjega služabnika!“ Suženj pade na kolena in vzdigne roke proseč.

„Hočem se te usmiliti in te peljati iz Jeruzalema, če mi poveš, kje je tvoja gospodarica.“

„Ah, Gospod, v ječi medleva.“

Kornelij je slutil, da ima besni Jonatan Berniko v ječi. Zakaj, tega pa ni vedel. „Kje je ječa? Pokaži mi jo.“

„Gospod, stražita jo 2 Idumejca.“

„Zapadla sta smrti! Vođi naju!“

Azo vabi zlata prostost. „Pojdi za menoj!“ pravi s pridržanim glasom.

Vsi trije gređo čez dvorišče. Zdi se, da je postala tema še gostejša. Včasih se v daljavi zabliška, kakor da bi se bližala nevihta. Gređo po stopnjicah dol in vstopijo v nizek, obokan prostor, iz katerega jim udarja nasproti težek vzduh trohnobe. Medel svet baklje razsvetljuje temotni prostor.

„Jazon“, zakliče Aza, „sodniki velikega zbora so prišli, da zaslišijo Berniko.“

Straža, ki ni mogla pri migljajočem svitu prihajajočih dobro spoznati, stopi v stran. Kornelij stopi k težkim, z železom okovanim vratom in poslušaj. Milo, rahlo petje se sliši, ne kakor

žalobna pesem, ampak podobno slavo-spevu, kakor ga je slišal mnogokrat v templju. Hitro zavrti ključ, vzame bakljo, stopi z Longinom notri in mu zapove, zapreti vrata.

Bernika stopi proti njemu. „Si prišel, da me popelješ v smrt?“ pravi s krepkim glasom.

Kornelij je globoko ginjen, in ko jo pokliče po imenu, se mu glas trese. Bernika se zdrzne in stopi prestrašena korak nazaj. Na njenem licu se menjata strah in nada, upanje in dvom nagloma. Potem pa spozna postavo stotnikovo in tihoten vzklík radosti se ji izvije iz prs.

„Bernika“, pravi Kornelij naglo, „prišel sem, da te rešim! Hitro! Ne smemo izgubljati časa! Straža misli, da smo odposlanci velikega zbora, ki te naj zaslišijo. Zapovedal jim bom, da te odpeljejo. Stisni se bojazljivo v kot ječe, da bosta primorana, vstopiti v ječo, ko bosta pa prišla blizu, pa zbeži ven.“

Bernika sklene roke in moli tiho: „Gospod, pomagaj mi!“

Rimljana zapustita ječo. „Peljita jo ven!“ zapove stotnik stražnikoma.

Hitro stopita v celico in Jazon zakliče: „Na noge, odpeljana boš!“

Bernika se stisne v najbolj oddaljen kot ječe. Ko stopi Jazon preklinja joč proti njej in jo skuša zgrabit s surovo pestjo, smukne spretno mimo nje skozi vrata na hodnik. Z ropotom se zapro vrata, ključ se obrne in stražnika sta vjeta. Idumejca začneta kričati na ves glas.

„Hitro, Bernika, hitro!“ Kornelij jo prime za roko in skuša doseči ženske stolpe, predno opazi Jonatan beg. Na Azo je pozabil.

Nevihta je prihrula. Bliski šviga-jo in razsvetlujejo bežečim pot in srečno pridejo v spodnje mesto.

Grmenje je pognalo Jonatana iz ležišča. Nemirno hodi po zapuščenih prostorih obširnega poslopja. Ko pride v bližino stopnjic, ki vodijo v podzemelj ske prostore, zasliši vpitje zaprte straže. Prižge bakljo in stopa, nič dobrega se ne nadejajoč, v nižino. Bernika je ubežala, a stražnika zaprta v je či. „Izdajstvol!“ kriči hropeč in drvi nazaj, zgrabi bat in dirja kakor obseden po cestah.

Bliska se in grmi neprenelioma in grozna ploha se vlije. Po hišah se zasveti lučka za lučko; prestrašeni Judje se bojijo, da bi jih ne napadle v nevihti rimske legije. Tu in tam gre-đo pogumni možje in mladeniči k vratom, kakor bi pričakovali povelja, da planejo na rimsko taborišče. Jonatan drvi kakor nor po ulicah in tuli v groznih glasovih. Mnogi mislijo, da je to vpitje poziv k boju, in kmalu mu sledi velika množica, ki skuša z boj-nimi klici zbrati še več bratov za napad. Jonatan se ne zmeni za zaslep-ljeno četo in dere naprej. Znoj mu te-če v velikih in gostih kapljah od čela. — „On jo je odpeljal, on, Rimljan! Kdo drugi bi naj bil to storil?“ reče sam pri sebi in gleda s široko odprti mi očmi okrog.

„Gorje! Gorje!“ zakriči. Usta se penijo. V besni jezi podoben je bolj ži-vali kakor človeku. Nevzdržno hiti proti ženskim stolpom in za njim kričeča množica. Blisk razsvetli temno nebo in oblije tudi mestno obzidje s plamtečo svetlobo. Jonatan zagleda Kornelija, ki je bil stopil na obzidje in se poga-jal s stražami.

Bernika opazi v plamteči svetlobi zdivjanega brata na čelu tolpe, ki se drvi proti njima. Zapazil je torej beg, in če pade Kornelij v njegove roke, je izgubljen.

Bernika trepeče. Ni poznala smrt-nega strahu; smrt ji je bila združenje z Bogom in veselo svidenje z mrtvim očetom. Pa misel na smrt blagega Rim-ljana napolnjuje njeno srce s trepetom.

„Kornelij, reši se! Moj brat!“ zakriči bolestno. „Beži, meni se ne zgodi ničesar.“

„Ne zapustim te“, pravi Kornelij odločno. Potem vzdigne Berniko in hiti proti razvalinam pogorele, imenitne hiše, katero je zapazilo bistro oko.

Jonatan in njegova četa pa se je med tem približala in jima zastavila pot.

Bernika ovije roke okoli stotniko-vega vratu in zakliče: „Kornelij, glej, ubil te bo!“

Stotnik jo spusti rahlo na tla, po-tegne meč in čaka na sovražnika.

Jonatan se zakači proti njemu, vz-digne bat, da bi udaril stotnika.

Bernika se vrže med Kornelija in brata, močen udarec jo zadene in s krvjo oblita se zgrudi na tla.

Kornelij strmi grozopoln na trup-lo, ki leži kakor brez življenja. „Ber-nika“, zaječi. Kakor zadnji obupni klic potapljačevega se glasi ta klic. Blazen nasmeh se mu prikaže na obrazu in misli se mu zblodi.

„Osveta! Maščevanje!“ kriči v e-nomer in hiti k ženskim stolpom, Jo-natan in njegova četa pa za njim.

„Odprite, odprite!“ zakliče legio-nar stražam. „Naskok! Naskok! kri-či tako glasno, kakor mu dopuščajo moči.

Straža misli, da bodo izvršili iz-pad in odpre težke dveri, in predno morejo Judje bežeča Rimljana doseči, sta že zunaj mesta.

Kohorte, ki so bile najbližje mesta, slišale so nenavadni hrum, in meneč, da bodo Judje porabili viliarno vreme in izvršili izpad, pripravile so se k napadu.

Kornelij pade načelniku Rimljanov skoraj v naročje.

„Pri Martu!“ zakliče Marij Prim, ki je bil načelnik, „stari junaki Grške in tudi naši najhrabrejši so spoštovali rek: S ščitom! ali na ščitu! Pri tebi pa velja nasprotno načelo. Ti si se za-čel v svojem utrudljivem teku za sta-vo silno potiti, zategadelj ti priporočim prav nujno hladilno kopel.“

Pri zasmehljivih besedah se stotnik zopet zave. Spozna svoj položaj, od sramote bi se najrajše pogreznil v zemljo. Grozno, on je bežal! Bežal pred Judi, Rimljan, stotnik, ki bi naj dal svojim vojakom najlepši vzgled močate srčnosti in viteškega poguma. Seže z obema rokama na pekoče čelo.

Marij Prim opazuje silni izbruh bolesti z zasmehljivim nasmevom. „Če te Tit odslovi, pravi v žgoči zlobi, „svetujem ti kot najboljši prijatelj, da se pokažeš v Rimu v gledališču kot igralec. Zagotovim ti najboljši uspeh.“ Zakrohóče se na glas in jezli za svojo koliorto, ki je začela z Judi že vroč boj.

Kornelij hiti v svoj šotor: Longin koj za njim. V grozni bolesti hodi Kornelij v ozkem prostoru gori in doli. Naenkrat pade krepki mož s krikom na kolena in pokrije obraz z rokami. skozi prste mu kapljajo svetle solze; joče se kakor zapuščeni otročiček.

Longin je med tem odložil judovsko oblečilo in se oblekel v svojo vojaško opravo. „Gospod!“ pravi po tiho; občutil je veliko nesrečo stotnikovo, kakor da bi bila zadela njega samega.

Kornelij plane pokonci in gleda legijonarja z napol blaznimi pogledi. Potem zgrabi judovsko oblečilo z obema rokama in vpije: „Brezčasten! Brezčasten! Longin, ubij me!“ pravi s prosečim glasom.

„Nisem gospod čez tvoje življenje, v božjih rokah je!“

„Ubij me!“ ponovi Kornelij in mu poda meč.

Longin vzame orožje in ga položi na ležišče. „Umiri se, gospod! Kdo si bo upal trditi, da si brezčasten?“

„Ali pisem bežal kakor strahopetnež pred Judi? Ali je čast za vojaka, umakniti se smrti? O, brezčasten sem in še živim!“

Stisne roki na žgoči senci in diha, kakor bi se mu bilo zadušiti.

„Gospod“, začne zopet Longin, „tvoj suženj sem in ne spočobi se, da bi te hotel pođučiti. Pa bil si mi vedno dober gospod in zaradi tega je tvoja bo-

lest tudi moja. Ko je pobil Jonatan Berniko, vzela ti je groza nađ tem činom zavest in jasen preuđarek. Zato sem te vlekel proč, kakor se vodi dečka, ki si ne ve pomagati. Sledil si mi brez volje. Ni bil sramoten beg iz bojazljivosti.“

Kornelij je poslušal molče besede sužnja, pa jim ni mogel pritrditi. Ni samo zbežal, ampak pustil je tudi Berniko na grdi način brez pomoči. Kar je storil, razlagati se more le kot strahopetnost in se mora tudi tako tolmačiti, in Marij Prim se bo že vedel poslužiti svojega orožja.

Naenkrat začuti do sužnja neko bolestno besnost, da bi ga kar ubil. Zvesti suženj je hotel dobro svojemu gospodu in Kornelij se premaga; namigne z roko v znamenje, da hoče biti sam.

Longin gre ven in se vseđe pređ vñodom šotora na zeleno rušo. Ne čuti potrebe po spanju.

Neurje je ponehalo; od judovskega gorovja sem veje osvežujoča sapa. Zadnje zvezdice ugasnejo in mlado jutro vstaja počasi. Oblački na nebu okinčajo se s škrlatnim robom, kakor bi hotelo nebo obleči kraljevski plašč.

Longin je popolnoma vtopljen v opazovanje lepega prizora, kar stopi zamorec, suženj Marija Prima, pred njega. Zamorec pokaže bele zobe in pravi zasmehljivo: „Ali ti je dobro do obisk v Jeruzalemu? Tvoj oklep je oblit s krvjo in svetujem ti, da ga omiješ doli v ribniku. Tit bi se lahko prestrašil, če te pokliče na vse zgoraj v svoj šotor. Boginje usode naj ti bodo naklonjene!“

Z zasmehljivim usmevom se odstrani.

Judje so bili ođ Rimljanov potisnjeni nazaj v mesto in ko se vrne Jonatan, najde Berniko brezzavestno na trdiñ tleh ječe; zvesta Grkinja pa se trudi, spraviti jo k zavesti. Pri pogledu na njo zgrabi ga nečloveška besnost. Odrta ji obvezo od krvavečega čela in vpije: „Naj umrje! Izdala je svoje ljudstvo!“

Grkinja se vrže ihteč čez težko

skušano gospođarico. Jonatan se trpko nasmeje. „Kakor hočeš! Naj živi! Strezi skrbno izdajalki ljudstva, in ko

bo zažosti krepka, peljal jo bom pred veliki zbor. Naj izreče sodbo čez brezdomovinko.“ (Dalje prih.)

## Tisočšeststoletnica zlate svobode!

3. Konštantin vladar v Galiji in zmagovalen nad Maksencijem.

Koj po smrti Konštancija Klora oklicali so vojaki Konstantina za imperatorja, vladarja. Okinčan z očetovim vladarskim škrlatnim plaščem spremljal je v veličastnem sprevođu očeta k grobu; v škrlatu prisostvoval je apo-teozi svojega očeta (proslavi, s katero so umrlega vladarja po poganski šegi uvrstili med bogove). Slavospevi in hvalnice so donele, pa tudi sina, prestolonaslednika, so proslavljali in s tem častili očeta.

Konštantin je poslal svojo, z lavorom ovenčano podobo, na tečanje vladarje rimske države. Galerij, ki je bil takrat najvišji med vladarji, sprejel je podobo, čeravno mu ni bilo prav, da je postal Konštantin tako hitro vladar; ni pokazal javno svoje nevolje, vendar pa je določil, da naj bo na zapadu „vzvišeni“ Sever, Konštantin pa naj bo samo „Cezar“. Konštantin je bil pаметen in se je uklonil tej odredbi. Vse svoje čile moči in vso skrb posvetil je pokrajinam, katere mu je bilo vladati. Kristjanom je dovolil izrečno popolno prostost v bogoslužju.

Leto preteče v vednih in velikih vladarskih skrbeh. V tem času so se zgodili v Rimu nepričakovani dogodki. Sin Maksimijana Herkuleja, ki je bil ob času Dioklecijana „vzvišeni“ z Dioklecijanom vred, Maksencij po imenu, polastil se je Rima. Vojaki so predstojnika rimskega mesta ubili in oklicali Maksencija za vladarja. Maksencij pokliče svojega očeta, ki je živel po odstopu blizu Rima, skoraj pozabljen, in oče sledi vabilu sinovemu, nadene si zopet ime „vzvišeni“ in Maksencij dobi čast „Cezarja“. Galerija, vrhovnega vladarja, je ta predrznost zelo razjarila; zato je poslal Severa z vojsko na oba.

Ko je prišel v bližino sovražnika,

zapustili so vojaki Severa in prešli h Maksimijanu, kateremu so že poprej kot „vzvišenemu“ služili. Sever se je moral udati. Spravili so ga v ječo v Trestaberne in tam so mu zadržnili vrat. Pričakovati je bilo, da bo Galerij maščeval umor svojega tovariša v vladarstvu in prišel z večjo vojsko v Italijo.

Maksimijan in njega vredni sin Maksencij preudarjata, kako bi ukrenila, da bi ušla osveti. Zviti Maksimijan najde pot, po kateri bi se dalo priti iz te zagate. Poda se v Galijo h Konštantinu, da bi dobil njega za zaveznika. Nepričakovan je bil ta obisk za Konstantina in deloma neprijeten. Vendar ga Konštantin ni kratkomalo odslovil. Maksimijan mu je namreč privedel v Galijo svojo najmlajšo hčer Fausto, zelo lepo in visoko izobraženo mladenko, s katero je bil Konštantin po tedanji šegi že kot otrok zaročen. Konštantin jo vzame za ženo med veličastnim slavljem. Maksimijan podeli Konštantinu tudi naslov „vzvišeni“, katerega je imel umorjeni Sever. Maksimijan bi bil rad dobil od Konstantina vojaštvo za boj proti Galeriju, pa Konštantin mu ga v svoji previdnosti ni zaupal. Vrne se v Rim, spre se s sinom Maksencijem in ljubeznjivi sin ga da izpoditi po vojaki iz mesta.

Galerij je sicer zbral lepo vojsko, pa si vendar ni upal udariti v Italijo, ker si ni bil zvestobe vseh čet popolnoma svest. Ko se je nahajal v Petronelu, prišel je k njemu Dioklecijan in celo izgnani Maksimijan. Imeli so važno posvetovanje in sklenili, da naj postane v zapadnih deželah „vzvišeni“ Licinij, Maksimijan naj je za leto 308 konzul, Konstantin in Galerijev „Cezar“ Maksimin naj dobita naslov „sinova vzvišenih“, Maksencija v Rimu so smatrali za skupnega sovražnika vseh. Galerij je bil vrhovni „vzvišeni“

Pa ta uredba ni imela obstanka.

Maksimian se je Galeriju uprl in si privzel naslov „vzvišeni“, katerega je moral Galerij kmalu tudi Konštantinu pripoznati; tako so vladali rimsko državo 4 „vzvišeni“ ali imperatorji.

Maksimian je prišel med tem zopet v Galijo k svojemu zetu Konštantinu. Bil je nemiren, neprijeten, častihlepen, kovaren, zvijski gost. Konštantin je ravnal ž njim zelo spoštljivo kakor z vladarjem, dalmu je stanoval v cesarski palači in ga večkrat povpraševal za svet v vojaških zadevah.

Nehvaležnež Maksimian pa je hotel svojega zeta pahiti s prestola. Ko je odšel Konštantin proti Renu, spremljal ga je Maksimian do Triera, potem pa se je vrnil, polastil se cesarske trdnjave v Arlu in se dal oklicati zopet za „vzvišenega“. Ko Konštantin to izve, vrne se takoj, dohiti bežečega Maksimiana pred mestom Marsee in mu potegne škrlatni plašč z ramen; nobene druge kazni ni dal izvršiti nad grdim, nezvestim človekom. Pa dobrota je sirota, Maksimian spletkari naprej. Naprosi celo svojo hčer Fausto, da mu naj pusti le samo eno noč vrata svojega moža Konštantina odprta. Fausta pove Konštantinu vse in ta da na določeno noč položiti nekega suznja v svojo posteljo. Maksimian se priplazi, prebode z bodalom v postelji ležečega, zapusti sobo in začne kričati: Trinog je mrtev. Pa kako se prestraši, ko prihiti Konštantin s krdelom vojakov, ki Maksimijana vjamejo in peljejo v ječo. Konštantin ni določil načina smrti svojemu sovražniku. Maksimian se je v ječi sam obesil. Takó je končal leta 310 ta surovi preganjalec kristjanov. Leta 311 umrl je tudi vrhovni „vzvišeni“ Galerij na silno ostudni bolezn, katero si je nakopal z razuzdanim in nezmernim življenjem. Bili so sedaj trije vladarji: Konštantin, Licinij in Maksimin ter nepostavni polastitelj Maksencij.

Maksencija so bili Rimljani že do grla siti. Ogabila se jim je njegova razuzdanost in nesramnost, v kateri ni spoštoval ne postave najnižje stop-

nje npravnosti in ne oseb, bali so se njegovih izsiljevanj, tresli so se pred njegovimi zatožbami zaradi veleizdaje, katere je obdolžil bogate in vplivne osebe, da je imel potem vsaj navidezni vzrok, jih pozapreti ali obsoditi k smrti in se polastiti njih premoženja. Njegovo praznoverje prineslo je mnogim smrt. Mnogim novorojenčkom dal je razparati trebuh, da je v njih črevali preiskoval, kaj prinese bodočnost. Dal je darovati najostudnejše daritve, da bi si naklonil ž njimi dobrohotnost bogov. Maksencij opiral se je le na vojaštvo, ki je razpolagalo poljubno s častjo, življenjem in premoženjem meščanov. Nekega dne je dovolil vojaštvu iz malenkostnega vzroka, da smejo ubiti kogar dobijo v pest: veliko nedolžnih ljudi padlo je pod smrtnimi udarci krvoločnežev. — Pri vseni hudobijah imenoval je samega sebe s samozavestjo „gospoda“ sveta.

Rimljani so mnogokrat primerjali Maksencija z mladim Konštantinom, in primera se je glasila ugodno za Konštantina. Konštantin je dobro vedel, kaj se godi v Rimu, vendar ni začel sam boja ž njim, Maksencij je bil toliko nespameten, da je izzval svojega nasprotnika sam brez pravega vzroka. Pod pretvezo, da hoče maščevati svojega očeta, hotel je vdreti s svojimi četami v Recijo (del Švice in Tirolske), od tam se bojevati na desno proti Liciniju, na levo proti Konštantinu. Maksencij je imel 190 tisoč vojakov, Konštantin skoro polovico manj. Konštantin sklene z Licinijem zvezo in mu da svojo sestro Konstancijo za ženo; Licinij obljubi, da se ne bo vmešaval v boj med Maksencijem in Konštantinom.

Bojne ladje Konštantinove vzamejo Korsiko, Sardinijo in se polastijo italjskih luk, preskrbujejo armado z živim. Konštantin naj napade Rim! Ali mu bodo hoteli slediti vojaki, ali se ne bo zgodilo, kakor večkrat poprej, da so vojaki rekli, proti Rimu se ne bojujemo? Njegovi vojskovodje smatrali so pohod v Italijo za preveč drznega; vedeževalci so trdili, da bi bil boj v Italiji proti volji bogov. Lahko si mi-

slimo, da so ga navdajali dvomi in skrbi, ali se naj poda v tako nevarnost, katera morebiti upropasti njega in njegove dežele? Tako razmišljanje mu je bilo v samotnih urah nad vse mučno. Zgodovinar Evzebij poroča iz ust Konštantina samega: „Ko se je v skrbi in razmišljanju o svojem položaju in o velikosti svojega podvzetja pomikal proti Maksenciju, bil si je popolnoma svest, da se zmage s svojo armado brez višje pomoči ne more nadejati. V negotovosti, kateremu izmed bogov se naj izroči, pride mu misel, Boga, kateri se je izkazal pomočnika očetu Konštanciju mnogokrat, poklicati na pomoč. Ko je o tem razmišljal, videl je na nebu pomenljivo prikazen. Popoldne, ko se je nagibal dan, videl je na lastne oči znamenje križa, tvorjenega iz luči, plavajočega nad solncem. Z njim je bil združen napis: „V tem zmagaj!“ Pri tem pogledu navdalo je začudenje njega in njegovo armado, ki mu je sledila in bila priča čudežne prikazni. Ko je bil še v negotovosti, kaj naj pomeni to znamenje in je o tem razmišljal, nastala je noč: v spanju se mu je prikazal Kristus z znamenjem, ki je bilo vidno na nebu, in mu zapovedal, da naredi posnetek tega znamenja in se ga poslužuje v pomoč v bojih. V prvi zori je vstal Konstantin, objavil svojim prijateljem ta skrivnostni dogodek in zapovedal narediti tako znamenje.

Tudi poganški pisatelj Nazarij pripoveduje, da je videla Konštantinova armada nenavadno prikazen na nebu.

Drugi dan po prikazni da Konstantin na državno bandero narediti ime Kristusovo. Labarij, kakor se je imenovalo bandero odslej, bil je podaljšano kopjišče (drog za sulico) s povprečnim lesom v podobi križa. Na povprečnem lesu pritrjena je bila štirioglasta, v zlatu in draguljih se lesketajoča tkanina; pod banderom je bila podoba cesarjeva, narejena iz zlata. Na vrhu suličnega droga blesteli sta se začetni črki imena „Kristus“, sestavljeni iz samih žlahtnih kamenov. Doslej je

bil Konstantin častilec solnčnega boga Apolona ali Mitre, odslej je pristaš Kristusov.

Trdno upajoč na zmago, hiti Konstantin čez Alpe, premaga Maksencijeve vojskovođe pri Turinu in Veroni, pusti pa proti tešanji navadi vjetnike pri življenju. V brzih pohodih hiti proti jugu in dne 26. oktobra 312 je že v bližini Rima. Maksencij je bil kakor zaslepljen; namesto da bi bil čakal sovražnika v utrjenem Rimu, ali pa vsaj med Rimom in reko Tiberom, kjer bi se bil izvrstno in z lahkoto branil pred sovražnikom onstran Tibere in mu skoraj gotovo preprečil prehod čez reko proti mestu, zapustil je svoje varno stališče, šel čez Tiberom in postavil svojo armado tako, da je imela Tiberom za hrbtom in bi se mogla ob nesrečnem izidu boja le silno težko rešiti čez reko proti mestu čez milviški most (dandanes Fontemolle). Malo višje od stalnega mostu naredil je Maksencij še most na čolnih, ki je bil tako urejen, da se je dal z lahkoto in takoj podreti z umetnim obratom. Maksencij je pričakoval, da se bo dal zvabiti Konstantin na ta most. Ko bo pa v sredini reke, dal bo most hipoma podreti in tako se bo utopil nasprotnik. Pa človek obrača, Bog pa obrne; pripravljal je smrt Konstantinu v valovih, a našel jo je sam.

Boj se začne in je kmalu končan; galijski konjeniki so kar pomandrali in prejahali Maksencijeve konjenike, pretorijanci, na katere se je najbolj zanašal, so bili po večini posekani; groza navda Maksencija in njegove privrženice, začnejo bežati in derejo brez premisleka na most iz čolnov. Mnogo bi se jih bilo lahko rešilo, pa umetni obrat mosta se počvari, most se pogrezne in naenkrat se potope čolni in z njimi vsi, ki so bili na mostu; med prvimi je bil Maksencij in del njegove telesne straže; našel je neslavno smrt v vodi in neslavni grob v rečnem blatu dne 27. oktobra 312.

Konstantin, ki je zaupal v pomoč Kristusovo, slavil je veličasten vhod v večno mesto Rim. Vsi brez razlike, se

nat (mestno starešinstvo), najodličnejši plemenitaši Rima in nepregledna množica ljudstva, mož in žen in otrok, pozdravljali so z nepopisno navdušenostjo in neizmernim veseljem Konstantina kot svojega rešitelja iz krutih trinoških spon in blagega dobrotnika; senat okliče Konstantina za vrhovnega „vzvišenega“ in sklene postaviti mu spomenike in kipe.

Konstantin ni pozabil v tem slavlju, ki se je prirejalo njegovi osebi One-

ga, ki mu je bil pomočnik in mu je podelil tako slavno zmao. Zato pa odredi, da naj dajo kipu, ki je predstavljal Konstantina, v desno roko križ. Za napis pa odredi Konstantin na kipu besede v latinskem jeziku: V tem blagonosnem znamenju, prispodobí prave moči, rešil sem vaše mesto trinoga in dal starešinstvu in ljudstvu s prostostjo zopet starodavno čast in poprejšnji sijaj.

(Konec prihodnjšč.)

## Iz Balkana.

Najpresenetljivejši dogodek iz Balkana je umor grškega kralja Jurija, ki se je zgodil dne 18. marca v Solunu okoli 5. ure popoldne. Morilec, Schinas, socialni demokrat, grškega rodu, ustrelil je na razdaljo dveh korakov z revolverjem na kralja, ko se je vračal iz izprehoda v svojo palačo. Kralj se je zgrudil pred prodajalno nekega trgovca. Krogla mu je prodrla skozi hrbet pod lopatico v prsi in ranila srce. Kralja so vzdignili, da ga spravijo v bolnišnico; med potjo je umrl. Kralj Jurij se je rodil leta 1845 v Kodanju na Danskem. L. 1833 izvolila ga je grška narodna skupščina enoglasno za kralja in dne 30. oktobra 1863 nastopil je vlado. Po leti bi bil v oktobru praznoval 50letnico svojega vladanja, za kar so se vršile že sedaj po Grškem velike priprave, pa zver v človeški podobi preprečila je slavlje. Jurijev naslednik je njegov najstarejši sin Konstantin.

Težki srbski oblekovalni topovi, ki so bili poslani na pomoč Črnogorcem, že bombardirajo Skader. Učinek je grozen. En del mesta gori. Do 80.000 mož je pripravljenih, da se navale pod poveljstvom črnogorskega kralja o pravnem času v splošnem naskoku na mesto, ki se ne bo moglo dolgo držati.

Pri Kataldži so Turki levo krilo in centrum Bolgarov napadli, pa so se morali umakniti pred uspešnim ognjem iz bolgarskih topov in pušk.

Odrin je padel 26. marca. (Več prihodnjšč.)

Turška križarka Hamidi je

čela zgago na morju in obrežnih krajih. V Draču in Sv. Ivanu Meduvanskem povzročila je grškim ladjam in Srbom precejšnjo škodo.

Nemški častniki v turški armadi.

Večinoma vsi Nemci, z malimi izjemami, so bili že od začetka vojske na strani Turkov in so ž njimi vred računali na zmago turškega orožja. Nemci pa so Turkom tudi dejansko pomagali. Znano je, da je v turški armadi mrgolelo nemških oficirjev. Nemci so se sploh obnašali v tej vojski skrajno grdo. Značilen je dogodek, o katerem je pripovedoval bolgarski oficir, ranjen v bitki pri Lüle-burgasu. V bolgarskem vozu za ranjence je zaslišal v sosednjem vozu vzdihovanje ranjenega „turškega“ oficirja: „Mein Gott, mein Gott!“ Obrne so proti njemu in ga pozdravi tudi nemški: „Servus Kamerad!“ Nemec se okrene in vpraša: „Ali si ti tudi tukaj?“ — „Seveda“, mu veselo odgovori Bolgar, — „Kako pa venčar prideš sem?“ ga vpraša Nemec, ko zagleda njegovo bolgarsko uniformo. — „Iz enostavnega vzroka, ker sem spada“, se je glasil odgovor. — Tedaj se je še-le Nemcu posvetilo v glavi, da ima opraviti z bolgarskim častnikom. Reče mu zato: „Poslušajte, Vi lahko govorite z Vašimi ljudmi, povejte jim, da sem jaz nemški oficir, naj mi dajo drug voz, naj lepše ravnajo z menoj!“ Nemška nesramnost ne pozna mej. Bolgar ga je zato tudi zavrnil: „Priatelj, če želite

avtomobil in električno razsvetljavo, zakaj niste ostali v Berlinu, kaj kaj ste prišli sem, kdo Vas je klical? Tudi jaz se moram zadovoljiti z vozom, katerega vlečejo bivoli. Če Vam ni prav, dobite lahko kroglo!“

### Junaški polk.

Bolgarski časniki priobčujejo ta-le zanimiv popis: Spominjam se hrabrega 31. silisterskega polka, s katerim sem bil v tesni zvezi. Ko sem prvi-krat dospel v njegovo središče, bila je temna, nepregledna noč. Dež je bil neprenehoma kakor iz vedra. Svetilke na postaji so brlele slabo. Okoli vagonov so stale cele gručice vojakov. Tanki žvižgi lokomotive motijo od časa do časa nočno tiho. A ti možje od 31. silisterskega polka stoje mirno, ravno-dušno, stiskajoč puške k sebi, na dežju in globoko v blatu, čakajoč povelja, da vstopijo v vagone. Mine ura za uro. Jaz jih opazujem iz svojega zavetja. Veselim se bolgarskih vojakov in njihove discipline. Ne sliši se nikakega gođrnjanja ali izraza nevolje. Med njimi se nahajajo tudi izobraženi možje: učitelji, trgovci, obrtniki, katere je oblekla mobilizacija v vojaško suknjo. Naposled se izda toliko zaželenja zapoved. Množica vojaštva napolni odprte živinske vagone. Natlačeni so eden na drugega, izpostavljeni dežju celo noč in sledeči dan. Tudi sedaj se ne sliši nikakoršnega pritoževanja in gođrnjanja. Dospemo do postaje, kjer je imel polk izstopiti. Brzo se postavijo vojaki v te vrste. Poveljnik jih prešteje. Opazujem jih skozi okno kupeja. Kako junaki, s povzdignjeno glavo, korakajo proti Srednji Gori...

Dne 22. oktobra so se bili junaki boji okoli Lozengrada in Seliola. Meni je bilo dano povelje, naj izročim neko zapoved brigadi, katera se je bojevala pri Seliolu. Približujem se bojnemu polju. Konj ovoča kri in prične hrskati. Sovražnikove granate frče okoli mene. Kroglice brenče mimo ušes. V trenutku se pojavi v mojem umu misel na 31. polk. Videl sem to številko vrhu ramen ranjencev in ubitih. Videl sem Silistrance, kako hrabro so se zagnali

„na nož“. Vedno s krotkim nasmehom! Zapoved, katero sem jim izročil za nastop, so sprejeli z velikim veseljem. Odšli so vsi junaki sovražniku nasproti, od koder se jih mogoče vrne samo mali del... Sedeč na konju gledam s tužnim pogledom za tem hrabrim polkom. — Došli so dnevi, v katerih so se bolgarski vojaki okoli Lüle-Burgasa in Bunar-Hisarja borili na nož in si tako spletli venec slave. Borili so se in umirali hrabrejše od Špariancev. Z visočine Kara-agača opazujem na novo z otrplim srcem priljubljeni, junaki 31. polk. Ta se zažene hrabro kakor lev na Turke. S svojimi železnimi prsi odbijajo Silistranci nasproten napad. Oni lete čez mrtvece med krogami kakor Orli naprej! Junaki padajo, tovariši se maščujejo, no, tudi oni so posekani. Tam, kjer se je boril prej ta junaki polk, leže sedaj kupi mrtvecev. Smrt obkrožuje s široko razprostrtimi krili ta junaki polk. Poveljnik gleda skupno z menoj to ogromno moč. Jaz vidim, kako se mu oči iskre. Zadostuje mi, kar sem slišal iz njegovih napol odprtih ust, šepetati „junaki“.

Noč pokrije s svojim temnim plaščem bojno polje. Strel potihne, boj preneha. General mi da povelje, da odidem k poveljniku 31. polka ter mu izročim njegovo zahvalo in zapoved, naj pelje mostvo k počitku. Pognal sem konj vdir, da čim prej sporočim radostno vest. Zopet sem videl ljubljene vojake; sedaj so ležali večinoma vsi na zemlji, razstreljeni od turških krogelj. Na istem mestu, kjer se je prej nahajal 31. silisterski polk, našel sem samo malo število živih vojakov. Vsi so molčali, nobeden se ni pritoževal... Par sto korakov proč od teh je bil polkov poveljnik. Podam se k njemu. Stari polkovnik sedi na malem bobnu, iz oči mu kapljajo solze, močijo mu prsi in rose zemljo. Ustavim se, nisem se ga upal motiti v tem svetem premišljevanju. Naposled se mu približam, — „Gospod polkovnik, general se Vam zahvaljuje za pokazano hrabrost. On mi zapoveduje, naj Vam naznanim, da po-

peljete Vaš polk k počitku.“ — Stari polkovnik, ves izmučen vsled žalosti, povzdigne svoje oči. Oči solzne, pogled moten. Počasi okroži z roko na okoli in izpregovori s komaj slišnim glasom: „Koga naj povedem k počitku? Saj so že skoraj vsi legli — k večnemu počitku...“

**Junak Kastrandžiev. — Turški vlak — Plačilo.**

Kaki junaki so Bolgari, je pokazal vojak Kastrandžiev. Takrat, ko so Bolgari po zavzetju Lozengraida podili Turke, so se ti bali, da Bolgari brž obkolijo Odrin. Zato so hiteli pošiljat živila in streljivo v mesto. En tak vlak ni mogel več v mesto; prišel je prepozno. Bežal je torej nazaj v Carigrad. Toda izvedela je zanj bolgarska predstraža. Brž so 4 prostovoljci na tiru in odvijajo tračnice, da mora vlak s

tira. Res, vlak pride, pače s tira, a oni štirje junaki so izgubljeni. Turki planejo po njih; 3 so brž mrtvi, četrti Kastrandžiev ranjen ubeži. Junaštvo teh štirih Bolgarov je odvezlo Turkom 84 topov, ki so se peljali z vlakom, in drugih stvari, tako, da je znašala vsa vrednost do 1 milijona.

A Kastrandžiev, četudi ranjen, se zopet izkaže. V boju, nastalem sedaj s Turki, je težko ranjen stotnik, in bežeč Turek ga hoče na konju odpeljati. Tu skoči Kastrandžiev, ki je ležal ranjen na tleh, pokonci, zabode Turka in nese stotnika iz boja. — Dobil je 7 smrtnonevarnih ran. A ker je bil tako junaški, so tudi zdravniki nanj posebno pazili in je ozdravel, le eno rebro je izgubil. — Za plačilo, da je ustavil vlak, je dobil del plena, namreč 27 tisoč kron.

## Orli.

### Mladeničem. ki gredo na nabor!

Meseca aprila vršili se bodo po Spodnjem Štajerju vojaški nabori. Trume čvrstih slovenskih fantov zbirale se bodo na določenih prostorih; vesele vriskanje in slovensko petje se boče glasilo. Kdo bi imel kaj zoper to? Nihče, k večjemu kako nemškutarsko uho, ki mrzi vse, kar je slovenskega. Kdo bi se za to zmenil. Pa dragi fantje, včasih se sliši namesto veselega vriskanja in ubranega petja pri naborih tudi med našo drago mladino grdo preklinjanje, nesramno govorjenje, prepevanje nespodobnih pesmi, zdivjano vpitje in prepiri, vidi se brezmejno pijanje, včasih tudi pretepi in celo poboji. Kako boli slovenskega mladino-ljuba srce, če vidi in sliši take izgrede fantov-nabornikov, sliši zaničljive opazke nasprotnih ljudi, zasmehovanje naše mladine in najhujše sodbe o neizobraženosti, podivjanosti, posirovelosti slovenskih fantov in slovenskega ljudstva sploh.

Fantje-naborniki, posebno vi, ki ste združeni v mladinskih društvih, čuvajte čast svojega imena, čuvajte čast svojega naroda, ki gleda s pono-

som na svoje korenjake, покаžite, da niste zdivjani rođ, ampak če tudi pri prostega stanu, vendar umsko in čednostno visoko naobraženi.

Fantje, udje mladinskih organizacij, posebno pa vi, Orli, dika naše mladine, покаžite, da ste si svesti svoje življenske naloge: „Gojiti krščanske čednosti, druge v njih vzgajati, in biti v čednostnem življenju za vzgled vsemu ljudstvu“ (Zl. knj. str. 36). Pokažite, da so vaši vzori visoki in svetli, da se nečete ponižati v blato, da se kažete trezne in razsodne tudi v takih položajih življenja, ki tako lahko zapelejo mladeniča v grdo lahkomiselnost in nespametne razvade.

### Važna odredba vaditeljskega zbora „Zveze Orlov“.

V seji z dne 18. februarja 1913 je sklenil vaditeljski zbor „Zveze Orlov“, da mora vsak odsek na letošnji Zvezi, ni javni telovadbi v Ljubljani postaviti na telovadišče toliko telovadcev za proste vaje, kot jih je napovedal v statistiki za leto 1912 v koledarčku „Soc. Zveze“. S tem bode vsak odsek pokazal, so li tiste številke samo na papirju, ali je res toliko članov, ki morajo

razumeti, kaj je disciplina in orlovska organizacija. Vaditeljski zbor pri tem ne pozna nobenega izgovora. Vsak telovadelec mora tudi delati na telovadnem polju, ne tako, kakor se je zgodilo v Vrhnikih, ko je bilo v kroju čez 800 Orlov, nastopilo je pa pri prostih vajah samo 250 telovadčev.

Vsak telovadelec se lahko še sedaj temeljito in ne samo površno, nauči prostih vaj za letošnji izlet. Nikdo ni prisiljen, nastopiti na orodju, naj nikar vsi ne silijo samo na drog ali na bradljo, temveč ako imajo kozo, konja, kroge, skok v višino, daljino itd., naj nastopijo na tem orodju, ker za droge in bradlje jih boče tako dovolj. V vsaki vrsti bo nastopilo 7 telovadčev, vsak bo delal samo 2—3 vaje. Seveda morajo biti te vaje precej težke in lepo se-

stavljene. Zato se naj odberejo za orodje najboljši telovadci. Pri skokih je dovoljeno 10 telovadčev v eni vrsti. Na delo, da bo uspehi časten!

Tudi trobentaški zbori naj se pripravljajo za veliko slavlje v Ljubljani. Trobentači naj se pridno uče trobentanja ne le posamezno, temveč tudi v zboru. Note se dobivajo za par vinarjev pri Zvezi Orlov v Ljubljani. Kdor ni popolnoma izvežban v trobentanju, naj ne jemlje roga v Ljubljano na izlet; če nimate celega zbora, ki je izvežban, naj posamezni nikar ne pridejo z rogovi na izlet v nađi: „Se bom že kam vrnil“.

Sedaj so lepi dnevi, vzemite trobentači rogove v roke, idite na prosto in trobite, da bo donelo po hribih in dolinah naše lepe domovine.

## Pod vaško lipo.

**Iz slovenjebistriške okolice.** Danes vam hočem na kratko poročiti, kako surovo je govorjenje takih fantov, katerih vera je „Štajerc“ in Bog ptujski šnops. Ako takemu mladeniču rečeš: Fant, pojdi v cerkev! — ti odgovori: Starega židovja in velike tovarišije se je treba izogibati, in ta je ravno v cerkvi. — O mladenič, tovariš moj, če bi se ti izogibal tistih novo zidanih šnopsarskih beznic in pa tistih velikanskih palač z omreženimi okni, ki jim pravimo kaznilnice, po tvojem mnenju seveda bolj pripravne za-te, ker je novo židovje in druga družba, o koliko manj joka in stoka bi bilo, in kako ponosni bi bili lahko naši dušni pastirji na take fante. Če pa začneš nagovarjati takega fanta za vstop v kako mladinsko društvo, pa te začne zmerjati s „klerikalcem“, klerikalno temo in podobnimi rečmi, seveda kar sliši v zakotnih šnopsarijah, se obrne od tebe in se poda tja, kjer dobi za eno desetico šnopska. Nazaj grede pa slišiš tak-le pogovor od njih: A.: Če je človek tako-le močan, potem se lahko tepe. — B.: (se mu nož bliska v roki) Kaj močan? Sree mora imeti, pa je. Auf biks, heil! — Za danes naj zadostuje to, v kratkem vam bom pa

poročal bolj zanimive reči o teh junakih. Ako pa ima „Štajerc“ povsod take pristaše, mu čestitamo, naj jih ima, za nje med nami ni prostora. Vsevedež.

**Dogodek iz vojaških vaj.** Srčno se vam zahvalim g. urednik, da ste dali fantom prostor pod lipco v „N. D.“. Da ljubljena lipa slovenska naj zbrsti zeleno perje, naj nas vabi pod svoje mogočno okrilje, kjer se pripravlja dišeči cvet za marljive bučelice. Tukaj se toraj zbirajmo fante od raznih strani v obilnem številu k poučnemu in kratkočasnemu pomenkovanju. Sprejmite me, predragi mladeniči, že zbrani pod lipo, povedal vam bodem za kratek čas resničen dogodek, katerega sem doživel 1. 1912 na velikih vojaških vajah. Vojaki od 7. lov. bataljona korakali smo od zjutraj pa do popoldneva čez kamenito gorovje in po prašni cesti, bili smo že utrujeni pa oddihljaja željni. Pas okrog ledij se je že prav na rahlo oklepal mo-  
jega telesa in me nehoti spominjal mojega nepotrpežljivega služabnika. Bilo je pa teško kaj za pod zobe kupiti, ker je bilo mnogo vojaštva v tistem kraju. V neki vasi nam je bilo zapovedano se ustaviti; tu so nas razpotaknili po škednjih, pod kozolci in kamor se je dalo, da smo prišli vsi pod streho. Tu smo odložili puške in telečnjak. Oddelku, pri katerem sem tudi jaz, odkazali so prostor v nekem škednju, ki je bil do polovice z mrvo napolnjen. Tu si hočem nekoliko postljati, kar občutim z roko vrečo z neko stvarjo napolnjeno pod menoj v mrvi. Radoveden, kaj da bi moglo biti tu, odvežem žakelj, pa začuden zagledam hruške in jabolka v nji; malo pomislim nato čes, to sadije gotovo nima pravega gospodarja, ker je tu pri vrhu sena zakopano ne da bi kdo popraševal zanj. To je bilo meni v veselje, segel sem zdaj

po eno in drugo, bil je prav ukusen sad. To je bilo nekaj posebnega zame, ker sem velik prijatelj sadja. Nisem poprej jenjal od sladkega dela, da sem se nasitil ž njim. Pa taka nepriklona se mi še vseeno ni pripetila kakor Pipcu v Bosni tistikrat, ko je pojedel dve kapi sliv. Drugi dan je bilo povelje, da odkorakamo. Rad bi bil še ostal pri obilni zalogi, kaj sem hotel družega, napolnil sem pred odhodom vojaško vrečico do vrha tako, da me je bilo lahko ločiti kar od strani od tovarišev. Da sem si pa olajšal težko breme, katerega sem si s hruškami natovoril, se mi je nudila med fanti prilika. Kako da je prišla vreča s sadjem pod mrvo, mi je neresena uganka. Da sem pa prišel ravno jaz na tisto mesto, to sem si pa štel v srečo, ktere se mnogokrat veselo spominjam.

Doslužen vojak Podšavniški.

**Vstrajnost.** Slovenski fant mora biti vstrajen. On se ne sme vstrašiti kakšne ovire,

ne v zasebnem, kakor tudi ne v političnem življenju. Poglejmo nekatere slovanske narode, posebno balkanske. Kaj je vzrok, da so izvajali že tako mnogo slavnih zmag? Gotovo vstrajnost, katere ne manjka balkanskim Slovanom. Mladenči čitajmo radi v zgodovinskih knjigah. Vsakemu mladeniču priporočam knjigo »Bitka pri Visu«. V tej knjigi se razločno vidi, da je ravno vstrajnost bila povod do slavne zmage, naše tedaj slabe mornarice, proti orjaški premoči Italjanov. Mi se pa lahko s ponosom tudi na to zmago ozremo. Saj je bil prvič glavni poveljnik brodovja Tegetthoff naš sodeležan doma iz Maribora, ki je tako izbornorešil svojo nalogo. Drugič pa so bili mornarji po večini dalmatinski in hrvatski junaki. Torej je bila zmaga Tegetthoffova pribojena s slovansko krvjo. S vstrajnostjo Slovanov splel si je lavorov venec. Mladenči uči se iz te knjige toliko potrebnega odločnega in vstrajnega delovanja. To priporoča Vaš Morena.

## Dekliški vrtec.

**Najlepši spomin.** Da si dobra prijateljica iz trgovine ne bode mislila, da sem se morebiti njene kritike zbalala in se skrila v kot za lonce, bodem pa malo odložila šivanko ter se mesto nje tudi na ljubo naši svetovalki zopet sprijaznila s peresom; pa ne iz same sladkosnedosti, ne saj sem vajena tudi bolj grenkih stvari. V opravičbo za mojo zakasnelost vam hočem zapisati o najlepšem spominu iz svojih otroških let.

Bilo je lepega nedeljskega jutra, ko sem šla z očetom v cerkev. Nikoli prej pa še nisem videla polja v taki krasoti. Vse v cvetu in v lahnem vetrčku valovilo se je žito. Kaj sem lepega videla v cerkvi, in pa to polje, vse to me je tako očaralo, da sem iznenadna vskliknila: „Oče, meni se pa dozdeva, kakor bi hodila po nebesih!“ Kako so uplivali te besede na ljubega očeta, ne vem, vem pa, kako so mi nato ljubko razlagali, da se to še v vsej krasoti vendar ne da primerjati veselju in lepoti v svetih nebesih. Oh, kako resnično:

Blagor ti isto — nedolžno oko, saj v tebi zrcali se sveto nebo!

Čas hiti po bliskovo in tako je zopet prišel tak spomina vrheden dan zame. Stala sem v družbi domačih pri postelji umirajoče mamice, ko so povzdignili svojo velo desnico ter posled-

njkokrat blagoslovili svoje otročiče z resnim opominom, naj svojega očeta nikoli ne zapustimo. Bil je to trenotek, poln bolesti in resnobe, in ko je čez par ur nehala biti blago materino srce, udati sem se morala resničnosti pregovora:

Kar Bog stori, vse prav stori —

če tudi nam se prav ne zdi . . .

Pomlađ v naravi in pa pomlađ mojega življenja bi me bili skoraj spravili iz pravega tira. Zakaj pa?

Bil je prekrasni mesec maj —

ko rože so cvetele . . .

Zavedati sem se začela življenja, kajti vse me je tako vabilo, mikalo, kot bi klicalo: priidi, vzemi in uživaj, dokler ti sije pomlađ življenja. — To mojo nevarnost so pa kmalu zapazili oče. Z milo, a resno besedo, so mi naslikali vse nevarnosti poštenja, da sem nehoté uprla v nje svoj plahi pogled, zahvalila se za ljubeznjivo skrb ter jih prosila oproščenja morebitnega razžaljenja. V srcu pa se mi je pojavilo vprašanje, ali bo mogoče ustavljati se. Pa je bilo mogoče, in sicer pred oltarjem Brezmadežne, kjer sem zamenila cvetoči, mamljivi maj z večnolepim dušnim majem . . .

Pa ni mi žal, s hvaležnostjo se vedno spominjam tega dogodčka ter svojega ljubega, dragega očeta . . .

Ko sem jih pred pol leta podpirala

na bolniški postelji, ko so prejeli zadnjikrat svete zakramente, zdelo se mi je, da je ljubi Jezus v beli hostiji združil svoj sveti blagoslov z blagoslovom bolnega očeta v sladko zavest dopolnjevanja otroške pokorščine in popijal solze par dni nato osirotelim otrokom.

Od bolečin se tresoči ljubi oče — njihova potrpežljivost in udanost v božjo voljo ter živa vera, s kojo so se bližali večnemu Stvarniku, utisnila je neizbrisljiv spomin v srca njih otrok. Ob pogledu v presveto Rešnje Telo pa je zapisan najlepši spomin mojih otroških let. — Slovejske mladenke, odgovorite še ve na velezanimivo vprašanje cenj. svetovalke, ki naj ne kritizira preveč spisa Zvonimire.

**Šopek čednosti.** Ena sama čednost je, katero bo Bog venčal, ker le ona si pribojuje plačilo in brez nje nobena druga ne. Ta čednost je stanovitnost v dobrem, katere mora spremljati vsako dobro delo; kjer te ni, tam se pričakuje zastoj nebeški venec. Marija naša ljuba Mati nas vse to tako lepo uči. Moja hči hodi za menoj in ve, da ni dovolj samo nekaj časa dobra in pobožna biti, ti moraš stanovitno dobra in pobožna ostati. Pa sliši in bere se večkrat, da so bile mladenke, ki so sicer dobro začele, v Marijino družbo z veseljem pristopile, a potem na žalost drugih bile izbačene iz družbe. Kakor Marijina družba, tako tudi Dekliška zveza ne trpi v svoji sredini slabih članic, ampak le dobre. Poslušajmo, kaj pravi Marija: Kar sem bila v začetku, sem tudi vedno ostala. Čednosti, ki so kinčale mojo dušo, se niso nikdar stemnile, vedno bolj se je pomnoževal njih blišč, dokler nisem dosegla najvišje stopinje popolnosti. Ako si moja hči nestanovitna v dobrem, podobna si pticam-selivkam, katere v polnem času napolnjujejo zrak in zemljo ter nas razveseljujejo, a v dnehi mrzloti pa nas zapustijo. In čujte, kaj pravi prerok Jeremija: Preklet, kdor delo Gospodovo zanikerno opravlja. In spet nam Marija pravi: tisti, kateri je v službi božji zaspan, daruje Bogu steklo in ne bisera, svinec in ne zla-

to, pleve, pa ne zrnja, kakor Kajn. — Torej dekcle, ki samo prisiljeno ali iz navade stori še kaj za družbo ali zvezo, ono daruje najslabše Mariji ali celo čisto malo, ker ne stori tega iz lastne dobre volje. To je naš namen služiti Bogu, in kako mu moreš služiti, ako se mlačnosti udaš? In čuj, kaj zopet Marija pravi: Ako bi ti, moja hči, le nekterikrat mene videla, kako sem se pripravljala k molitvi, k premišljevanju, ali kadar sem stregla svojemu božjemu Sinu. Pregnala sem vso raztresenost in zbrala sem vse svoje moči, da bi vrednejše in spodobnejše opravljala Bogu službo. Zakaj bi si torej ti, moja hči, ne prizadevala meni in Bogu večno služiti? — Da bomo pa mogle dobro delati, se pa vadimo še bolj ponižne biti. Le zapomni si prav dobro, da ponižnost je podlaga pobožnosti in svetosti in da brez ponižnosti ne dopadeš Bogu in ne ljudem. Še ena čednost naj ti bo pri srcu, sv. čistost. Čistost je tvoja lepota, tvoj kinč, tvoja čast. Ako imaš čistost, si bogata, ako je pa nimaš, si revna. Ljuba moja, ogibaj se vsake nevarnosti, ki preti tvoji čistosti, junaško se vojskuj iz ljubezni do Jezusa. Z vsakim premagovanjem tvoje zasluženje raste in se množi tvoje plačilo. In čistost je več vredna kakor ves svet. Torej, dekleta draga, vojskujmo se sedaj, ker večno zmagoslavje bomo obhajale na nebeških vrtovih. — Dekle iz fare.

**V bodrilo.** Mladina, zdaj imaš prilžnost, da se lahko naučiš marsikaj koristnega za življenje. Ne živi tja v en dan, kakor to delajo še mnogi, ampak porabi vsako minuto časa! Mladike, v zvezah se vam nudi prilžnost, da si lahko postavite temelj boljše bodočnosti; seveda se najdejo mladike, ki vas odvrčajo od zveze, pa ne poslušajte jih, ampak naprej po zarčtani poti! Prid te rade, prostovoljno, brez vsakega izgovarjanja, vsako prvo nedeljo v mesecu k sestanku Dekliške zveze. Pridobivajmo si članice, ne samo nam enakih, temveč tudi mlajših članic, da jih sedaj navadimo na poznej-

še čednostno dekliško življenje, potrudimo se v tem oziru. Saj smo in tudi moramo biti kakor sestre med seboj. Delajmo v tem letu tako, da nam bode prineslo res obilnih sadov. O, da bi mi bilo mogoče, v vsa dekliška srca globoko vsaditi gorečnost, požrtvovalnost in edinost! Mnogo se da doseči v župnijah, kjer so dekleta združena, složna in delavna. Dekleta, pogumno na delo! To želi in kliče: Marica.

**V tem znamenju bomo zmagale.** Marsikateri mladenki se godi ravno tako kakor popotniku, ki je na razpotju in ne ve, katera pot ga pelje do zaželjenega cilja. Posebno, ko stopi mladenka iz šole, je na razpotju in ne ve, kam bi se naj obrnila. Blagor mladenki, ki ima dobro mater, ki ji ve prav svetovati in jo vodi po pravem potu. Pa ni vsikdar tako; marsikatera mladenka je prepuščena sama sebi. Dve poti ima odprti, in kam sedaj? Katera pot je prava? Po kateri naj hodi? Prva pot je široka, prostorna, gladka in drži črez lepe ravnine; z rožicami je nastlana in prav prijetna in vabljiva je videti. Veliko je mladenk, ki drviijo po njej v brezskrbni mladosti; le veselje, pregrešni plesi in uživanje, to se jim dopade. Na tej poti je mogočen prapor in na njem vidiš besede: Veselje, sladnosti, uživanje, čast in bogastvo. Pa drage mladenke, to ni prava pot, ta pelje v nesrečno večnost. Mladenke, izogibajmo se te poti; marsikatera mladenka je na njej v blato poteptala dekliško čast, poštenje in vso srečo. Izvolimo si drugo pot, ki nam jo nudijo Marijine družbe in dekliške zveze; po tej poti je bolj varno hoditi. Pa ta pot je ozka, strma, bolj ostra in težavna. Pa ne ustrašimo se te poti, hodiimo le pogumno po njej. Ta pot nas pelje naravnost na goro Kalvarijo, kjer vidimo se blesteti mogočen prapor, na njem so pa zapisane z zlatimi črkami besede: Zatajevanje, ponižnost, pokorščina. — Ta prapor je križ; na njem je naš ljubljeneec, naš prijatelj, naš mili Jezus. Glava je nagnjena, da bi nas poljubila, roke so razprostrte, da bi nas objele, srce je odprto, da bi nas v

se sprejelo. Ljuba dekleta, hitimo prav pogosto na goro Kalvarijo, posebno na Veliki teden, in premišlujmo Jezusovo brezmejno ljubezen. Vsak tabernakelj je gora Kalvarija, kjer nas ljubi Jezusček ljubeznjivo k sebi vabi in kliče. Drage sestrice, prihajajmo prav pogosto k njemu. Posebno sedaj zadnje dneve premišlujmo prav pridno njegovo bitko trpljenje in pomislimo, da je vse to storila ljubezen. Predraga dekleta, le pogumno hodimo po drugi poti, ker ta nas pripelje v srečno večnost. Ker pa se moramo ravno v sedanjem času pogumno in neustrašeno vbojskovati zoper naše nasprotnike, le vzemimo v roke prapor križa in v tem znamenju bomo premagale vse naše nasprotnike. Sirom naše mile Slovenije vam pošilja prisrčne pozdrave in želi veselo Alelujo mladenka Dekliške zveze pri Sv. Križu na Murskem polju.

### Dvogovor:

France: Dobro jutro, Janez!

Janez: Bog daj!

F.: Ali greš tudi v cerkev?

J.: Grem, pa še malo tukaj postojim, da si ogledujem mimo idioče. Veš, ljubi France, meni se zdi, da je pusti ni dan, pa je vendar četrta nedelja v postu.

F.: Zakaj pa?

J.: Ker so dekleta oblečena kakor pustne šeme. Poglej le ono Vrhnikovo! Iz revne zaščolžene kože pride, pa ima obleko kakor pristna Dunajčanka. Samo klobuka ji še manjka. Ali ni to odveč?

F.: Bog ve, da je ni sram! Zdaj vse obeša na svoje grešno telo, na stare dni pa še ob nedeljah ne bo mogla iti k sv. maši, ker ne bo imela celega krila.

J.: Res je! Najhujše je pa to, da druge pohujšuje. Vedno več je takih našemanih prismođ kakor je Vrhnikova. Glej le! Tam pride ravno ena njenih posnemovalk, ki je v žakelj zašita!

F.: Saj res! Glej jo no! Kako stopica, podobno kakor mestne gospodične, pa je Bregarjevega viničarja hči.

J.: Kako že ubogi oče zmore denarjev za tako obleko?

F.: Kaj še nisi slišal? Sploli se že govori, da bo šel revež kašo pihat, ker je svojemu gospodarju poneveril denarje. Izgubil je poštenje zaradi slepe ljubezni do potratnih otrok.

J.: Že zopet tak slučaj! Potrjuje me zopet v trdnem sklepu: Nikdar ne vzamem drugega dekleta za svojo ženo, kakor tako, ki se nosi svojemu stanu primerno.

F.: Prav Tako! Tudi jaz! Zdaj pa že zvoni četrt. Grem v cerkev, da se pripravljam k sv. maši.

J.: Pojdem s teboj. Bog daj vsem norcem pamet, nama pa velike milosti pri današnjem sv. opravi, da preživiva ves prihodnji teden z zdravo pametjo za Boga.

### Ob križu.

Tam, kjer je v senčnem logu pot,  
Na križ pribit visi Gospod.

Predrli njemu so roke,  
Odpri sveto mu srce . . .

In kot da sluti tihi log,  
Da tu na križu sniva Bog.

Razgrinja veje vse počez —  
Nad kraljem zemlje in nebes.

Bršlin popenja se od tal,  
In spleta Bogu venec zal.

Po loki potok žubori —  
O tajnem Bogu govori . . .

In tički sem vzletavajo —  
In Njega občudavajo.

A tebi človek grešna stvar —  
Zveličarja ni tebi mar? —

Ko v logu mimo križa greš —  
In nanj — in nanj se ne ozreš?

Umrli je za te božji Sin,  
A tvoj je mrtev nanj — spomin . . .

Vidka Poddravska.

**Odgovori na petero vprašanj.** 1. dolžne smo se tudi me mladenke bojevati za svoj narod. S svojo lenobo ali nebržnostjo v tem, lahko mnogo škodujemo. Ljubi Bog je tudi ženskemu spolu dal dar razuma, katerega moramo obrniti v čast božjo in blagor rodne zemlje slovenske. Mnogo lahko zagreši ženska s svojo nevednostjo. Ima pa ženska še drugi

dar v večji meri kakor možki, — in to je »radovednost«. Zato smo ob enem tudi dolžne svojo radovednost rabiti tam, kjer se lahko naučimo kaj koristnega, da potem lahko pomagamo na ta ali drugi način svojemu bližnjemu v potrebi, telesni ali duševni, za osebno ali občno korist. Ta ščit izobrazbe moramo imeti, ker se tudi nasprotniki cerkve in narodnosti vedno množe in tudi nas ne pustijo s svojimi zbadljivimi besedami pri miru. 2. Narod želi, da ga tudi mladenke branijo, ker so se že večkrat skazale junaške deklice, ki so pomagale v najhujši sili. — Umevno je, da ima čista, ponižna, pobožna, nedolžna mladenka povsod ugled, tembolj pa pri Bogu, ki tem rajši usliši čednost, kakor pa lastno ljubezen in tem rajši da svoj blagoslov pri dobrih namenih. Me moramo s svojim čednostnim življenjem in neustrušeno odločnostjo ohraniti narodu najdragocenejše svetinje. 3. Dolžne smo delovati pri Dekl. zvezi, čeravno med nami ni slišati od strani sovraga nobene nevarnosti, da se takorekoč pripravimo za boj, ako bi bilo treba. Sicer pa imamo dovolj manjših nasprotnikov, katere tudi moramo natanko spoznati. So bližnji ali daljni, osebni ali pa po časniki, katerim se moramo postaviti v bran in se oborožiti pri Dekl. zvezi z izobrazbo za čas potrebe. Moramo pa tudi druge pri tem navduševati. Kajti naši nasprotniki nam vedno sledijo tiho za petami. Po ovinkih nas skušajo vjeti. 4. Dekle, ki ne čuti nobenega zanimanja za narod, je gotovo nevedno, neizobraženo. Mogoče tudi, da tak hudobno, napuhnjeno, sebično. Gotovo je da ponižno ni, drugače bi ne ravnalo le po svoji trmi. Dalo bi se ukloniti krščanskemu napredku. In če ostane gluho za vsak dober napredek, je že v nevarnosti nazadovanja duševnega in gmotnega. 5. Ne vem, česa se še Dekl. zveze niso poslužile za koristnejše delovanje v prid domovini in njeni mladini? Ustanovila se je skupna zveza vseh katoliških društev v Ljubljani. Tudi posamezne zveze so se posvetile enemu ali drugemu zaščitniku. Za vzor so si jemale že več hrabrih in junaških mož in žen, po kojih vzgledih se naj ravnajo. Oklenile so se enega ali drugega »gesla«, pa žal, opaža se, kakor da je na mnogih krajih vse zastoj. Par let obstoji v eni ali drugi župniji zveza ter pridno deluje. Nenekrat pa pride nekaj vmes — da se vse zanemari ali še celo poruši. Videti je, kakor da ni nobenega Božjega blagoslova v zvezah. — Pa poskusimo še eno sredstvo! — Vse dekliske zveze naj se združijo s svojimi voditelji in naj si skupno zberejo lastnega zaščitnika (co). Temu svetniku naj posvetijo zveze vse svoje delovanje; ta dan naj praznujejo, proseč si Božjega blagoslova po dotičnem priprošnjiku in varihu mladinskih zvez. Drugič pa naj predsednica vsake zveze pazi na članice, da bodo vestno izpolnjevale svoje krščanske in stanovske dolžnosti. Pa nahajajo se še morda tudi take, ki hočejo iz zvez odpraviti vsa verska vprašanja. Če se pa človeka vedno ne opominja k dobremu, ki je že po naravi bolj nagnjen k hudemu, se ni čuditi, da kmalu postane mlačen,

brežčuten za vse dobro. Na popisani način pa se nekako obvežemo držati se svojih sklepov in si zagotovimo Božjo pomoč, katero potrebujemo pri vsakem podjetju.

Ne vem, kako sem rešila? Kaj mislite o tem druge zveze spod. Štajerske? — Kaj pa, če bi se skupno posvetile sv. Evharistiji?  
Jurjevška Slavka.

## Dobri nasveti.

**Dobri nasveti.** Kdor jih upošteva, stori prav; ne bo zgrešil poti do pravega cilja. Pomoč je nemogoča, kjer se ima za dober svet le gluho uho. Vsaka dobra beseda mora odmevati v srcih dobromislečnih; to velja osobito našim mladenkam. — Danes le to kratko opombo, kateri sledi pohvala vrlim dopisovalkam dekliškega vrta. Le tako naprej! Mnogo je še građiva, osobito če se ozirate na petero vprašanj naše ljube sestrice Pepce. — Hvalo in pozdrav pošilja vsem sesticam, ki so se odzvale pozivu, krepi „Živio“ zakliče novi sotrudienci stara svetovalka, ki se raduje lepe vsebine dekliškega vrta v zadnji številki „Našega Doma“.

**Dekleta,** naša skrb naj bo, da je jedilno orodje pri hiši vedno svetlo in snažno. Zraven skafa, kjer umivamo posodo, imejmo vedno tudi skledico s pepelom ali drobnim peskom, ki se nahaja v rekah, pesek od potokov je preostier. Vsakokrat poribajmo žlice, vilice in nože s tem, izplahujemo v snažni vodi ter jih naposled zbršimo s suho capo. Za srebrno orodje pa do bimo po mestnih prodajalnah posebno milo, s katerim se ravno tako ravna. Na ta način se tudi zabrani prenešnje bolezni. To svetuje Mara.

### O bolezni.

Bila sem, še ni dolgo od tega na gospodinjskem tečaju; tam se nam je predavalo med drugim tudi, kolike važnosti je, da zna dekle ali gospodinja v potrebi zdraviti. Najbolj je

treba paziti pri nalezljivih boleznih n. pr. pri šarlahu, ošpicah, tifusu, mrzlici, hripi ali influenci i. t. d. Ošpice, ki rade napadejo posebno otroke, spoznajo se na tem, da dobi otrok drobne pikice po vsem životu. Šarlah je podoben, samo da so pike veliko večje kakor pri ošpicah. Pri teh boleznih mora ostati bolnik več tednov v postelji ali vsaj v topli sobi. Davica je jako nevarna in moramo kakor pri prej naštetih boleznih, priskrbeti bolniku zdravnika o pravem času. Zoper oslovski kašelj so najboljše zdravila vijolični čaj ali če vlijemo par kapljic trpentina na krop, bolnik se mora držati na tej sopari. Tifus je zelo nalezljiva bolezen, ktere se lahko nalezemo na slabi vodi ali na stranišču. Če se ta bolezen dobi na vodi ne smejo ljudje piti vode ako ni prekuhana. Najbolj grozna bolezen je kuga in kolera. Naloga gospodinjje je, da bolnika naznani zdravniški oblasti in ne pusti drugih ljudi k njemu. Če hočemo rabiti perilo po takem bolniku, moramo poprej dobro v lugu prekuhati. Če pa tega ne storimo, je ravno tako, kakor če bi zdravim bolezen nalašč natrosile. Sobe je najboljši dati na novo prebeliti; ker apno ima moč, da zatere nalezljive kali po bolezni. Najbolj znana in zelo nevarna bolezen je jetika, ktere je več vrst. Včasih pride bolezen v hišo, če je tudi gospodinja snažna in redna. Nekateri si pokvari želodec, takrat ne sme gospodinja dati bolniku par dni veliko jesti, dati mu mora malo mrzlega čaja. Za bolnika je kruhova juha najboljše. Če človeka prime krč v želodcu ali trebuhu takrat mu mora dati tople ovitke na dotično mesto; za krč je dober kamelični čaj. Če pa ima človek črevesni katar takrat se zdravi z zelo toplimi obkladki. Večkrat začne teči kri iz nosa, takrat si ne sme pustiti vlitati mrzle vode za vrat, ampak daj si mrzle ovitke na srce in na tilnik. Za danes odložim pero, če vam nisem preveč nadležna, bom v prihodnje nadaljevala. Zdi se mi potrebno, da bi se vsako dekle kolikor mogoče tudi o zdravilstvu poučilo, da bi si vsaj v sili znalo pomagati.

Pavlina šentjurska.

## Društveni glasnik.

**Sv. Martin pod Vurbergom.** Umrl je 12. marca zgledni mladenič Franc Dvoršak. Pogrebnege spreveda se je udeležilo veliko ljudstva. Pogreb je bil res sijajen kot uda Marijine družbe. Nosili so ga in svetili mladeniči Marijine družbe, v društvenih znakih. Pred rakvijo sta dva mladeniča nosila zastavo Mlad. Mar. družbe. Ob grobu so mu g. organisti od Vurberga, od sv. Janža na D. p. in domači zapeli lepo žalostinko. Par skromnih vrstic iz njegovega življenja. Bil je priljubljen med svojimi tovariši, marljiv pri vsakem delu, mirnega

in tihega obnašanja in lepega, treznega življenja. Njegova najljubša pot je bila v cerkev k službi božji, potem v društvene prostore; rad je zahajal tudi k poštenim veselicam. Bolan bil zelo kratkočasa; prehladil se je pri vojaki, potem je šel k svojim starišem, da bi si tam zdravje pridobil, a bilo je vse zamanj, umrl je star 25 let. Bolezen je prenašal voljno in potrpežljivo, bil je tudi previden s svetimi zakramenti. Tako je mirno v Gospodu zaspal. Priporočamo, nepozabnega Franca vsem v pobožno molitev, bodi mu zemljica lahka.

**Ljutomer.** Pomlad prihaja, in prve spomladanske cvetke so pognale iz tal; pridne roke so segle po njih, ter vile vence hčerki Marijini, Miciki Mavrič na Stari cesti. Dopoldnila je 33 let; pa dolgi in zelo mučni bolezni, da so jo več let že telesne moči popolnoma zapustile, umrla je previdena s sv. zakramenti. Želja njena je bila, da bi rada umrla v Marijinem mescu, a Bogu se je dovolj zdelo njene trpljenja in jo je poklical na prelep sopraznik na dan Žalostne matere božje! Solzilo se je vsako oko, ko je videlo pomikati se dolgo vrsto belo oblečenih deklet k podružnici v Cezanjevcih; od cerkve pa smo jo spremljale s zastavo na mirodvor in pri grobu ji zapele pesem »Slovo Marijinega otroka«. Mnogo deklet je pristopilo med sv. mašo k sv. obhajilu ter ga zanjo darovale:

Marijo vneto si čistila  
V ljubezni si ji vdana bila,  
A zdaj pa duša tvoja  
Rajsko sladkost uživa!

Marijina hčerka Micika.

**Sv. Lovrenc nad Mariborom.** Sveti misjon v tukajšnji župnijski cerkvi od 9. do 16. t. m. je bil nepričakovano dobro obiskovan. Pri stanovski pridigi za dekleta se je pokazalo, koliko jih zmore naša župnija, napolnile so cerkev, kakor tudi v nedeljo fantje. Želeti bi bilo, da bi se tudi zanjeprej v tako obilnem številu udeleževali svojih stanovskih nauk; dekleta pa vse brez izjeme pod prapor D. Z., da se bodo nauki misijonski uživotvorili v življenju.

**Braslovče.** Ne morem si kaj, da ne bi poročala tudi čitateljem in čitateljicam »N. D.« o imenitno uspelem poučnem tečaju, katerega je priredilo naše okrožje deklških zvez v sredo dne 19. feb. v Braslovčah. Velika dvorana Leganta je bila do zadnjega kotička napolnjena zavednih žen in mladenk od tukaj in iz okolice. Srce se je moralo vradostiti vsakomur ob pogledu na velikansko množico navdušenega

ženstva, katero je celi dan pazno sledilo izvajanjem naših vrlin g. predavateljev. Otvoril je tečaj s pozdravom na vse navzoče ob 9. uri zjutraj naš vrli poslanec preč. g. dr. Korošec ter govoril potem o velikem pomenu izobražene žene in mladenke v zasebnem in javnem življenju. Veleč. g. dr. Hohnjec je govoril dopoldne o socialnem vprašanju slovenskega ženstva. Predočal nam je kako pogubna je za nas in za celi slovenski narod socialna demokracija, ter nas je navajal, da bi zlasti mladenke bolj ljubile in cenile svojo domovino in ne gledale po tujini, katera malokateremu prinese kaj dobrega; popoldne pa nam je predaval o mladinski izobrazbi. Pri zadnjem govoru so se lahko marsikateri mladenki odprle oči, osobito onim ki smatrajo naša društva, naše deklške zveze za nekaj nazadnjaškega in katere mislijo da napredujejo, ako imajo lepo moderno obleko narejeno po najnovejšem kroju. Prvo, kar naj bi bilo vsakemu dekletu v ponos je biti dobra in vrla zagovornica naših katoliških narodnih načel in vsaka takšna bo tudi vzgledna članica deklških zvez, katera je zdaj že skoraj v vsaki mali župniji ustanovljena, kajti tukaj si pridobi mladenka največ izobrazbe, katero vsaka potrebuje, če hoče dandanes kaj storiti. G. živinorejski inštruktor Krištof nam je v poljudni in prepričevalni besedi razpravljal po lastnih izkušnjah o glavnih panogah gospodinjstva namreč: o svinjereji, govedoreji in o mlekarstvu. Zadovoljne smo bile s tem dnevom, kakor še nikdar z nobenim. Želimo si še večkrat kaj takšnega. Hvaležne smo vodstvu S. K. S. Z. ki nam je to priredilo. Hvaležne pa moramo biti zlasti našim vrlim g. predavateljem. Svojo hvaležnost bomo jim najlepše izkazale s tem ako se bomo vedno ravnale po njihovih navodih, kajti s tem bomo pomagale zidati na podlagi strokovne izobrazbe poslopje — trdnjavo verskega, gospodarskega, in narodnega napredka v lastno korist ter v blagor slovenskemu narodu.

Mladenka iz Braslovč.

## Kratkočasnik.

### Bistra glava.

V neki vasici na severozahodnem Češkem se je zgodila sledeča dogodbica: Neki kmet postavi na svoje polje strašilo, da bi preganjalo neljube goste. Bili so pa v vasici fantje, ki so se radi ponorčevali in ponagajali. Da bi ga malo podražili, ukradejo mu strašilo iz njive. Kmet napravi drugo, pa zgodi se mu, kar prvega. Pozveduje, kdo bi ga bil vzel, pa ne more nič zvedeti. Pa bistra glava si misli: »Čakajte, razposajenci, vas bom že dobil«. Neko jutro na vse zgodaj, ko še vse spi, dene na glavo star, zmečkan cilinder (trd klobuk), obleče staro, zanemarjeno suknjo, vzame bič in larvo in gre na polje. Ko pride do prostora, kjer je stalo poprej strašilo, obesi larvo na

lice in stoji mirno kakor bi bil mrtvo strašilo. Čaka že precej časa, pa ni bilo zaman. Mimo njive prideta dva fanta, znana po svoji hudo-mušnosti. Prvi obstane ob njivi in se ozira, če bi kdo prihajal. Drugi pa skoči na njivo in je kmalu pri dozdevnem strašilu. Nihče ga ne moti. Daleč na okoli ni bilo videti nobenega človeka, ki bi mu pokvaril veselje; »gotovo se mi posreči tudi sedaj, kakor že dvakrat«; govori sam pri sebi. Zgrabi za strašilo pa — o joj! strašilo oživi naenkrat. Orjaški kmet zgrabi slabotnega fantiča z železno pestjo in ga strese, da mu klepečejo čeljusti, zagromi nad njim in po gromu pride tresk, in vrezuje tako dolgo po razposajencu, da omaga strašilo roka. Strašilo, katero je postavil pozneje, je ostalo nepoškodovano v miru.

Po 31. tem premišljevanju je dodan še »molitvenik«, ki obsega na 48 straneh mnogo lepih molitev v čast Lurški Mariji.

Knjigo ti, draga mladina, urednik N. D. iz srca priporoča, pokrepčala te bo v ljubezni do tvoje nebeške Matere.

### Prirajene slavnosti in prireditve:

| Kraj    | dan       | ime društva     | prireditve            |
|---------|-----------|-----------------|-----------------------|
| Prihova | 16. marca | Mar. dr. fantov | mesečni shod          |
| »       | 25. »     | Marijin vrtec   | drugi letošnji shod.  |
| Ptuj    | 19. »     | Dekliška zveza  | mesečni shod.         |
| Dunaj   | 12. pros. | Dekliška zveza  | podučni shod.         |
| »       | 19. pros. | » »             | Izgubljena pompadura. |
| »       | 9. sveč.  | » »             | podučni shod          |
| »       | 9. sušec  | » »             | » »                   |
| »       | 23. sušec | » »             | » »                   |

### Napovedane prireditve:

| Kraj               | dan        | ime društva    | prireditve       | opomba |
|--------------------|------------|----------------|------------------|--------|
| Ptuj               | 20. aprila | Dekliška zveza | mesečni shod     |        |
| Dunaj              | 13. aprila | Dekl. zveza    | mes. zborovanje. |        |
| St. Pavel p. Preb. | 6. aprila  | » »            | podučni shod     |        |

**Nabori.** Letošnji glavni nabor se bo vršil po sledečem redu: I. Maribor levi breg, na Pesnici, v gostilni Hohnig, prej Flucher: 1. Dne 18. aprila za občine: Dobrenja, Sv. Ilj, Kamnica, Sv. Jurij na Pesnici, Gradiška, Grušova, Sv. Križ, Jarenina. Dne 19. aprila za občine: Sv. Jakob, Jelovec pri Kamnici, Janžev vrh, Kaniža, Karčovina, Leitersberg, Sv. Marjeta ob Pesnici, Sv. Martin pri Vurbergu. 3. Dne 21. aprila za občine: Zgornja Sv. Kungota, Zgor. Duplek, Sv. Peter, Plač, Ploderšnica, Polička vas, Pesniški dvor, Ranča, Rošpoh, Slemen, Špičnik, Slatinski dol, Dragučova. 4. Dne 22. aprila za občine: Vrestenica, Spod. Duplek, Vosek, Boč, Svečina, Vrtiče, Vukovski dol, Selnica ob Dravi, Selnica ob Muri, Ceršak, Ciglenice, Cirknica. II. Maribor desni breg v Račah v gostilni Grizold: 1. Dne 25. aprila za občine: Vrhov dol, Studenci, Bistrica pri Lembah, Bistrica pri Rušah, Fram, Gorica, Ješenca, Recenj, Rače, Kumen, Lehen pri Ribnici, Lembah, Dogoše, Lobnica, Loka, Rogoza, Razvanje, Radvanje, Rudeč breg, Slivnica, Skoke, Tezno, Spod. Hoče. 2. Dne 26. aprila za občine: Sv. Lovrenc nad Mariborom, Sv. Marjeta na Drav. polj., Ruše, Morje, Šmiklavž, Orehova vas, Zgor. Hoče, Pohorje, Pekre, Pivola, Poberž, Podova, Rače, Bohova, Činžat, Smolnik in Srkovci. III. V Slov. Bistrici, v gostilni Kac: 1. Dne 28. aprila za občine: Sv. Ana, Bukovec,

Dežno, Frajham, Gabernik, Pekel, Hošnica, Jel. Makole, Kalše, Črešnjevci, Ogļjenšak, Žabjek, Lušečka vas, Sv. Martin na Pohorju. 2. Dne 29. aprila za občine: Modraže, Zgor. Bistrica, Zgor. Ložnica, Vrhloga, Zgor. Polskava, Oselj, Pečke, Brezje, Poljčane, Pokošje, Pretrež, Ritošnoj, Šentovec, Kačja vas, Smerečno, Stanosko, Statenberg. 3. Dne 30. aprila za občine: Stopno, Studenice, Tinje, Spod. Ložnica, Spod. Nova vas, Spod. Polskava, Verhole, Slov. Bistrica, Cigonca, Vojtina. IV. Pri Sv. Lenartu v Slov. gor., v Aubelovi gostilni: 1. Dne 23. aprila za občine: Andrenci, Sv. Anton v Slov. gor., Sv. Benedikt, Sv. Jurij v Slov. gor., Gočova Verjane, Sv. Trojica, Sv. Trije Kralji, Senarska, Jablanca, Kremberg, Ledinek, Sv. Lenart, Malna, Ihova, Srednji Gasteraj, Zgornji Porčič, Zgor. Ročica, Zgor. Žerjavci, Zgor. Veličina, Osek, Partinje, Rogoznica, Zamarkova. 2. Dne 24. aprila za občine: Žikarci, Šetarova-Radehova, Žitanci, Žitce, Selca, Smolnici, Zupetinci, Drvanja, Trotkova, Čagona, Spod. Porčič, Čermlesak, Spod. Gasteraj, Spod. Žerjavci, Sp. Veličina, Zimnica, Biš, Brengova, Korena, Cogetinci. Nabor se prične vsak dan ob 8. uri zjutraj; naborni zavezanci pa se imajo radi porazdelitve sniti ob 7. uri zjutraj v nabornem prostoru. K naboru morajo priti naborni zavezanci vseh treh starostnih vrst (letnikov), to so tisti, ki so rojeni v letih 1890, 1891 in 1892.

ter občinski predstojniki dotičnih občin, ki imajo skupno privedi svoje naborne zavezanke. Proti onim, kateri ne pridejo k naboru, ne da bi se zadostno opravičili, se bo kazensko postopalo po § 65 vojnega zakona.

### Boj za kroj.

Cenjenemu dopisniku krčevinskemu v odgovor glede nasveta o novi modi narodne noše nekaj pojasnila.

Mnogo deklet, posebno v naši Savinjski dolini se zanima za narodno nošo. Toda v obče je znano, da so dekleta na zeleni Štajerski nekdanj nosile malo drugače prirojeno obleko kot na Kranjskem, Koroškem, in Primorskem. Niti na Štajerskem ni bila morda narodna noša povsod enaka. Moja mati pravi, da so se Savinjšanke oblekle po vsem drugače kot Podravske, Posavske, Pohorjske itd. Toraj, katero modo naj si izberemo, da se ne bomo kregale med seboj? — Moja mati je do lanskega leta hranila svilnat jopič (špenzar), stare mode, kateri jo je stal z nakitom in delom kot nevesto tedanjih 26 gl., ne vstevši svilnatega krila. Danes se kmečka nevesta od nog do glave obleče za tedanjih 26 gl. Dasi se moja sestra oblači vedno priprosto, vendar pravi, da bi takega jopiča ne oblekla za v cerkev, ko bi ji tudi kdo poklonil stotak. — Pa široko krilo? No, včasih so nosile ženske in dekleta obroč v krilu pa bajé nič več kot devet belih kril, seveda močno škrobanih. Ko so šle v cerkev, je moral mežnar na stečaj odpreti obe stranici vrat, dočim danes zadostuje samo ena stran in še tako bi lahko dve roki v roki stopile v cerkev. Dandanes, ko povsod vlada taka draginja je potrata posebno o »Veliki noči«, da bi se za škrobanje brez potrebe pokuhalo toliko bele moke, iz katere so sladki kolači in druge potice tako dobre. Ko sem kot petnajstletno dekle odšla na učiteljske v Maribor, sem dobila od doma krasno svilnato obleko. Vse učenke so me zavidale. Zavzela sem se, odkod naenkrat takšna potrata od doma, ko sem predobro vedela, da moji dragi doma štedijo kar le morejo. V svojem ne malem začudenju pa sem zvedela o počitnicah, da je moja lepa rujava obleka prirojena iz starega maminega krila, ki je visel v omari in čakal, da ga molji uničijo, a ga je sestra rešila in iz njega prirojila meni obleko, v kateri sem hodila ob nedeljah kot »nobel žani« med svojimi tovarišicami — Katero modo bi tedaj vzele? Sirokih kril ne maramo, so neokretna! Preozka pa nespodobna. Toda, ali bi bila dekleta zadovoljna, da bi se naenkrat znašla modistinja, katera bi po svojem okusu prirojila obleko za novo modno nošo. — Gotovo ne! — Še ljubi Bog ne more vsem ljudem ustreči, kako neki bode ženska ženski. Ako pa bi modistinja prirojila več oblek za vzorec, tedaj gotovo nebi imele vse enega okusa. Vsaka bi hotela več vedeti, vsaka svojo trditi. Nastal bi običajen ženski prepir. In zopet bi se ustvarila noša, kot v starih časih Savinjšanke svojo, Posavčke svojo itd. — Kaj pa tiste, ki nosijo klobuke? V 10 polic krilo kratek moderc, širok predpasnik in pa klafeto na glavi. To bi

bila moda k večjemu za pustni dan! — Da bi se znašla modistinja, katera bi prirojila obleko tako, da bi jo lahko nosila vsa dekleta brez izjeme! No, če bi za pokrivalo prišle v modo lepe avbice kot so jih nosile nekdanj, tedaj bi mogoče lahko ostale vse v enaki narodni noši.

Toda če je cenj. dopisnik krčevinski imel pravico opozoriti samo nas dekleta v Dekl. zv. glede narodne noše upam, da ne bo užaljen, ako si me dekleta dovolimo vprašati, kam so med možkim spolom izginile močne trpežne irhaste hlače do kolen, zelene nogavice, kratak jopič, telovnik s škrlatnim obrobkom pošit s svetlimi, srebrnimi gumbi, srjaca z nizkim, mehkim ovratnikom, katerega je krasil na vozal privezan svilnat robec in pa klobuk iz svinjskih ščetin tako zvani zmesni klobuk? K večjem se v irhastih hlačah potika lovec po samotnem gozdu! A me dekleta pa moramo dan na dan krpati očetom in bratom raztrgane hlače in suknjiče, ki dostikrat diše kot sama kuga po tobaku, cigarah in vžigalicah tako, da jih moramo vedno pošteno oprati predno jih vzamemo v roke. — Kaj ne, usnjate hlače se ogulijo in niso več lepe če tudi jih pošteno okrtičiš, dočim je pri suknjenih narobe? Hm, usnjate diše po usnju, če tudi bi jih obli s parfunom! Toda tudi naš možki spol ni tako skromen, kot bi kdo mogoče mislil. — Večkrat opazujem fante, kateri vsako nedeljo prihajajo v društveno sobo po knjige. Kako so vsi lepo oblečeni! Kot bi se dogovorili, nosijo vsi moderne klobuke, zavihané iz zajčjih dlak, visoke ovratnike, suknje vse moderno prirojene, čevlje iz finega usnja, golenice do kolen in ogrnjeni v pelerine ali pa v prav tople vrhnje suknje. Da ne pozabim tudi na moderne svilnate kravate, katere se vsako nedeljo menjajo. Ne ločiš naših savinjskih fantov, če tudi so po večini kmečki sinovi, od mestnih gospodov in gosposi. Se celo lepše se jim poda takšna obleka ker so vsi močne postave, ponosne hoje, rdečih zdravih lic, katerim se najlepše podaje ponosno nedolžno oko, katero nam priča nepokvarjena srca naših fantov »Orlove«. In če še vrhu vsega tega priznam, da so naši fantje delavni in pridni ter po večini bolj olikani, kot marsikateri izmed lahkoživih mestnih škricjev, mora vsakdo priznati, da so fantje »Orli« dika slovenskega naroda. Kot takšnim pa dekleta iz srca privoščimo sedanjo modo, katera se jim zares poda. Dokler ne vidimo na hrbtu fantove suknje pet prstov sledi nesramne plesalke, sestre Herodijadine moriike sv. Janeza Krstnika, in dokler ne vidimo na njegovi obleki gostilniških madežev, tedaj znamo, da je naša dolžnost pustiti jim doma tu in tam nekaj drobiža, katerega naj porabijo v svoje namene.

Za sebe bomo pa že morale poskrbeti popolnoma moderno prirojeno narodno nošo, ker rada priznam, da je sedanja vendar le malo pretirana. Toda izumiteljica naj se ozira na izrek: »Srednja pot, zlata pot«. Nadejaje se, da se oglasi zopet kakšen cenj. dopisnik krčevinski in nas opozori na naše dekliske napake, se poslavljam od nove mode, dokler ne dobim novega krila in mi ga sestra sešije po novem kroju narodne noše. Lizika.